

Za gospodarje

Maribor, dne 14. oktobra 1936.

Dgromna škoda v Sloveniji vsled snežnih viharjev.

Menda najstarejši Slovenci ne pomnijo, da bi bil napravil sneg v oktobru toliko škode in raznih drugih neprilik, kakor se je to zgodilo letos.

Sneženi viharji so pustošili po Sloveniji neprestano 51 ur od torka 6. oktobra od pete ure zjutraj do 8. X. krog poldne, ko je nehalo snežiti, a se kljub temu vreme še ni razvedrilo in je zadnje nedeljo še naprej deževalo in snežilo.

Škoda, katero je napravil sneg na vseh nespravljenih kulturah, se niti preceniti ne da in gotovo ni pretirano, če trdimo, da presega svoto 20 milijonov dinarjev.

Vinogradi, še neobrani, so bili 51 ur po nekod prav na debelo zasuti s snegom. Iz raznih vinorodnih krajev smo prejeli poročila, da so bili po nekaterih vinogradih radi viharja hudi zameti in veter je polomil kolje, trte so pod težo snega se prevrnile po tleh in grozdne jagode, kolikor jih je še ostalo na tleh po raznih letošnjih uima. in bolezenskih napadih, so se razletele po sneženi brozgi. Po blatnih tleh razsutega jagodja sploh ne bo mogoče pobrati. Vsi oni redki vinogradniki, katerim sta prizanesla peronospora in oidij, so po tem nesrečnem oktober-skem snegu zenačeni z onimi, katerim so vzele trgatve razne trsne in grozdne bolezni.

Zalibog moramo beležiti prebridko dejstvo, da je pičli preostanek letošnje trgatve opravil ta zadnji in tolikanj prezgodnji sneg.

Za vinogradom sta največ trpela sadovnjak ter gozd. Ob izbruhu snežne vihare sta bila sadovnjak in gozd v zelenem listju, na katerega se je obešala snežna teža, vihar je še pritisnil in toliko sadnih ter gozdnih dreves leži izruvanih s koreninami na tleh ali pa prelomljenih.

Zelo mnogo škode je povzročil oktoberski sneg vsem pridelkom, ki so še ostali na polju, kakor: ajda, deloma tudi koruzi in tudi repi in korenju ni koristil.

Po nekaterih krajih še niso spravili zadnje detelje in celo krompir je še ostal ponekod v zemlji.

Malokedaj je bil slovenski kmet tako hudo in vsestransko udarjen, kakor letošnje leto, ko ni bilo sadja, ne bo vina in še poljski pridelki bodo tako pičli, da grozi marsikateri hiši že vnaprej za zimo — pomanjkanje.

Banovina in vlada bosta morali pri-skočiti v letošnjem zimskem času in na spomlad na pomoč Sloveniji, če ne, bo joj v vsakem oziru!

Kako se nam godi

(Dopis kmeta iz Zetal.)

Letina je bila letos tako slaba, da najstarejši ljudje ne pomnijo take. Strn je dala povprečno tretjino normalnega pridelka, krompirja je nekaterim celo za seme premalo, koruze še ne polovico, in to so tukajšnji glavni pridelki. Edini fižol pride izjemoma v poštev, pa ta nas pač ne more preživeti. Ajde smo posejali precej, bila je srednja, pa kaj, ko jo je zdaj sneg popolnoma pomandral. Težko se bo dala žeti, ker bo v zemljo stisnjena.

Kar se vinogradov tiče, moramo z žalostjo ugotoviti, da smo v njih to leto delali popolnoma zastoj, vsaj pri večini, ker jih je uničila vsled neprestanega spomladnega in poletnega deževja peronospora, mnogo tudi oidij ali plesen, pa tudi toča proti koncu maja je vzela doberšen del. Povprečnega pridelka smemo računati 5—10%, mnogo še niti toliko ne. Čakali smo, da bi vsaj ta malenkost dozorela, pa je to preprečil sneg, ki je padel ter napravil veliko škodo na tem, kar še ni pod streho, namreč na malenkosti sadja, grozdja in ajde. Ker je sneg padel na mokro listje drevja ter se prijel, je napravil mnogo škode na drevju. Najlepša in rodovitna drevesa so s koreninami izruvana; katera pa še stoje, imajo najboljše veje polomljene; mlada in draga drevesa so v sredini prelomljena. Ker so

jabolčna drevesa letos skoro popolnoma prazna, smo upali, da bomo imeli prihodnje leto dobro sadno letino, da bi za sadje dobili toliko, da bi z izkupičkom, kakor nekatera leta, pokrili vsaj največje potrebe. In zdaj je tudi to upanje vzelo sneg. Naš položaj je težek, stiška velika, mnogim preti glad. Kdo se bo neki za nas potegnil? Poslanca v parlamentu nimamo. Nekateri zaslepljenci so volili dr. Doboviška, ki sedi v odvetniški pisarni v Celju, pa ne gre v Belgrad, da bi se tam potegoval za naše koristi in se ne briga za naš blagor. Vsled tega smo prebivalci šmarskega sreza podobni čredi brez varuha. Nelzmerno bi bili mi žetalčani hvaliti onemu, ki bi se nas spomnil v tej nesreči ter nam naklonil, oziroma izposloval znatno pomoč, pa ne samo takozvanim občinskim revežem, ampak tudi drugim, ki so potrebni pomoči. Kar velja za Haložane, velja posebej za nas: najizdatnejša podpora bi bila živila, ter zmanjšanje dajatev, očnoso preložitvev na prihodnje boljše leto.

Klic po nujni pomoči.

(Dopis od Sv. Ruperta nad Laškimi.)

Nepopisno je pri nas gorje prezgodnje zime: ljudje glasno jokajo, ko pogledajo na strašno uničene sadovnjake; mnogim je težki sneg popolnoma uničil, razčesnil, podrli ali polomil najboljše sadna drevesa. Krasna je bila nedelja 4. oktobra, ravnatako pondeljek: toplo jesensko solnce je izvabilo vse pridne ljudi na polje, da so neutrudljivo spravljali poljske pridelke: želi ajdo, kopali krompir, lomili koruzo, orali za zimsko žetev; proti poldnevu pa se začne polagoma oblačiti, ponoči je prihrul dež, od polnoči naprej pa začel padati obilni sneg; snežilo je skoro tri dni in dve noči; skoro 1 m visoki sneg je mahoma zagrnil vso naravo z mrtvaškim prtom. S strahom so ljudje gledali v zgodnjo zimo, katere sneg je pokrnil in uničil vso ajdo, zagrnil svinjsko krmo: korenje, repo, zelje, peso. Vinogradniki ameriških nasadov so čakali še toplih oktoberških dnevov, da bi grozdje, kolikor ga je še pustila peronospora in plesnoba, bolje dozorelo: sedaj pa pokriva težek sneg trto in grozdje. Najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi v snegu trgali in morali najprej odmetavati z lopatami sneg, da smo prišli

do grozdja. Kmet nima svinjam, zlasti onim, ki se naj pitajo, ničesar položiti; kjer so korajžni ljudje, hitijo z lopatami na njive, da odkopljejo korenje iz snega; je to strašno delo in trpljenje. Najstrašnejše pa težki sneg divja po drevju: drevesa v gozdu in sadovnjakih stokajo, hreščijo, pokajo, se lomijo in podirajo; posebno jablane, češplje in slive, zlasti mlade in lepo rastle, so ponekod dobesedno vse do zadnjega drevesa uničena, polomljena in strta. Opozarjamo občinske urade, da takoj pregledajo velikansko škodo zlasti na sadnem drevju ter poročajo v svrhu pomoči na banovino; banovina bo morala zlasti ubogemu kmetu v laškem okraju izdatno pomagati, da ga reši obupa in pogina. — Brali smo v časnikih, da so imeli v južnih krajih naše države rekordno dobro letino v vsakem oziru; Slovenija, zlasti severni deli, pa so bili letos rekordno tepeni po vseh mogočih ujmah, od začetka spomladi do pozne jeseni. Treba bo stanje našega kmeta živo predočiti vladnim krogom v Belgradu, da se bo izvedela popolna resnica o slovenskem kmetu v letu 1936.

Ljudski pravnik.

Ogrožanje hiše po kamenju, ki se ruši s sosednega hriba. — J. V. — Za Vašimi stanovanjskimi in gospodarskimi poslopiji se dviga hrib, s katerega se od časa do časa ruši kamenje ter ogroža Vaše življenje in lastnino. Sosed na Vašo prošnjo noče ničesar ukreniti, enako ne sresko načelstvo, ne sodišče. Vprašate, kaj Vam je storiti. — Člen 343 obč. drž. zak. določa: »Ako more posestnik stvarne pravice dokazati, da se že obstoječa tuja zgradba ali druga tujja stvar podira in mu očitno preti škoda, je upravičen sodno zahtevati zavarovanje, ako sicer ni politično oblastvo že zadostno poskrbelo za javno varnost.« Po mnenju pravnikov (Ehrenzweig, 6. izdaja I 2, stran 137) je pod »stvar« razumeti tudi hrib kot v Vašem slučaju. Ako boste zamogli dokazati grozečo nevarnost, lahko naperite tožbo zoper sosedu, ki se uveljavlja po predpisih, ki veljajo za tožbo radi motenja posesti, pri čemur pa odpade 30dnevni rok. S tožbo se sicer ne more od sosedu neposredno doseči določen zavarovalni del, dati bo pa moral zavarovanje.

Izpolnitev obljube zapisati doto. — **J. Vogrine v P.** — Leta 1930 ste se oženili. Pred poroko Vam je tast obljubil iti k notarju in Vam zapisati 15.000 Din dote. Radi boleznin in ker baje notar ni utegnil priti na dom, se je stvar zavlekla. Sedaj se je začel tast izgovarjati, da Vam bo doto že izplačal, kadar bo imel denar. Vprašate, kaj Vam je storiti. — Obljubo, iti k notarju prihodnjo pomlad in Vam zapisati 15.000 Din, je smatrati kot dogovor bodoče pogodbe. Morali bi zahtevati izvršitev dane obljube najpozneje v enem letu po pogojenem času, to je po pomladi 1931. Edino v slučaju, ako bi bil tast, ko ste ga silili, naj gre k notarju, ponovno obljubil, da bo šel in Vam doto zapisal, bi se ta rok zopet podaljšal za eno leto. Če ste pa rok zamudili, ga s tožbo ne boste mogli več prisiliti k izpolnitvi obljube. Lahko pa Vaša žena v nespornem postopku doseže, da sodišče določi primerno doto, ki jo mora Vaš tast ženi izplačati. Višina dote, odmerjena v tem postopku, znaša navadno četrtino zakonitega dednega deleža.

Odstop terjatve. Pravice prevzemnika. — **J. Pongrac.** — Svojemu očetu ste dolgovali nek znesek kot zaostanek na prevžitku. Sedaj zahteva nek odvetnik kot odvetnik kot zastopnik Vašega brata, da slednjemu plačate dotični znesek, češ, da je oče odstopil svojo terjatev Vašemu bratu. Vprašate, ali je res Vaš brat upravičen, da Vas tirja. — Vaš oče lahko svobodno razpolaga s svojo terjatvijo in jo lahko odstopi, komur hoče. Ako je jo odstopil Vašemu bratu, ima brat vse tiste pravice, kot jih je imel oče. Na drugi strani pa ostanejo Vam vsi ugovori, ki jih imate napram prvotnemu upniku-očetu. Zato si smete odšteti vse Vaše protiterjatve. — Na Vaše nadaljne vprašanje, ali ste primerno zaračunali odškodnino, odnosno ceno za sadjevec, žito in druge dajatve, ki bi jih morali dati v naravi očetu, pa tega niste storili, Vam ne moremo točno odgovoriti, ker nam niso znane dnevne cene v Vašem kraju. Vprašajte za mnenje sodne cenilce Vašega okraja.

Plačilo zastopniških stroškov. — **Isti.** — Pravite, da Vam je odvetnik, ki Vam je pisal v imenu brata, že zaračunal 167 Din na stroških ter zahteva, da mu jih plačate. Vprašate, kdo je dolžan, te stroške plačati, odnosno, ali ste jih res dolžan Vi

plačati. — Stroške zastopnika plača splošno tisti, ki si ga je najel. Ako pa pride do pravde, tedaj mora navadno tisti, ki pravdo zgubi, plačati tudi stroške zastopnika svojega nasprotnika. Ako bi se v Vašem slučaju izkazalo, da ste res še kaj dolžni svojemu očetu, bi morali plačati tudi stroške opominskih pisem. Ako pa niste ničesar dolžni, ker je očetova terjatev pobotana - Vašimi protiterjatvami, tedaj niste dolžni plačati stroškov opominskih pisem Vi, marveč Vaš brat, ki si je najel odvetnika.

Dedni dogovor. Prenosne takse. — **M. Košar.** — Umrli Vam je mož, s katerim sta bila solastnika dveh zemljišč. Zadnje volje ni zapustil. Imate dve omoženi hčerki in ne veste, kako zadevo urediti. Vprašate, koliko bi znašale državne in banovinske takse, ako bi eno posestvo predali eni izmed Vaših hčerk. — Težko je pisмено Vam navesti vse mogoče možnosti ureditve zapuščanske zadeve. Po zakonu imate pravico do $\frac{1}{4}$ zapuščine, obe hčerki pa do ostalih $\frac{3}{4}$. Sklenete pa lahko dogovor, kakor ga hočete. V kolikor dedujeta hčerki največ vrednost 100.000 Dinista dolžna plačati nikakih taks. Za presežek pa, odnosno ako bi Vi od svojega deleža kaj odstopili hčerki, se plačuje 4% državne in 2% banovinske takse.

Prepisi vlog med članicami Zadružne zveze. — **W. P. T.** — Vi dolgujete Vaši posojilnici 3000 Din, na drugi strani pa ponuja nek upnik Vaši ženi hranilno knjigo neke druge posojilnice, ki je članica iste Zadružne zveze. Vprašate, ali zamorete prisiliti Vašo posojilnico, da sprejme hranilno knjigo drugega zavoda v plačilo Vašega dolga. — Žal ne obstoja predpis, da bi bili zavodi, ki so člani iste Zadružne zveze, prisiljeni v plačilo svojih terjatev sprejemati hranilne knjige drugih denarnih zavodov, članov iste zveze. Zato je od proste volje Vaše posojilnice odvisno, da-li hoče sprejeti hranilno knjigo drugega zavoda.

Prestavitev ograje tik do meje. — **H. Orlovič v P.** — Ograja na sosedovem zemljišču se je doslej nahajala 50 cm od Vaše meje, tako da jo je sosed lahko popravljaj, ne da bi prestopil Vaš svet. Novi lastnik sosedovega posestva pa namerava postaviti betonirano ograjo tik do meje. Vprašate, ali so sosedovi delavci upravičeni prestopiti Vašo mejo pri po-

stavtvi ograje in pozneje pri eventuelnih popravilih. — Niste dolžni dopustiti, da bi delavci soseda prestopali Vašo mejo, zlasti ker imate tam travnik ter bi delali škodo. Ako še ni minulo 30 dni od prestopitve, lahko tožite soseda s tožbo radi motenja posesti. Ako pa ste 30dnevni rok že zamudili, ga morate tožiti s takozvano negatorijsko tožbo. Za slučaj pa, da je ograja že dograjena, bodo sicer pri potrebnih popravilih (povdarjamo, da le pri potrebnih) sosedovi delavci smeli stopiti na Vaš svet, vendar bo moral sosed plačati vso škodo, ki bi Vam s tem nastala.

Samolastno spreminjanje mej. — M. Kukovec v Z. — Med Vašim in sosednim zemljiščem se je doslej preko 30 let priznavala meja, ki jo je tvoril majhen jarek, ki je nekoliko vijugast. Sedaj je soseda potegnila ravno mejo, ki gre ponekod preko 1 m v Vašo zemljo. Vprašate, ali smete odstraniti nasade, ki jih je soseda napravila na prilaščenem svetu. — Ker je od nasaditve že minulo 30 dni, ne smete samolastno odstraniti nasadov, pač pa lahko tožite soseda z lastninsko tožbo, da prizna mejo po starem jarku, ako je res preko 30 let bila ta meja nesporna.

Drevesa ob meji. — Ista. — Vaš sosed je tik ob mejnikih zasadil sadna drevesa. Bojite se, da Vam bodo drevesa, ko zrastejo, delala občutno škodo in bi to rada preprečila. — Vi imate le pravico izrupati korenine tujega drevesa iz svojega sveta in odsekati ali drugače porabiti veje, ki vise v Vaš zračni prostor. Kdor vej ne odseka, jih sme drugače porabiti, zlasti prilastiti si na njih visečih sadežev. Kaj drugega pa ne morete ukreniti.

Dopisi.

Št. Janž pri Velenju. Tukaj se je vršil po končanem cerkvenem shodu ustanovni občni zbor krajevne Kmečke zveze. Obilna udeležba je pokazala, da je tudi v našem kraju veliko zanimanje za to prepotrebno stanovsko organizacijo. Pazno so sledili izvajanju prvega govornika g. Lešnika, kateri jih je pozival, da pristopijo k Kmečki zvezi. G. Šketa Joško je obrazložil pomen, namen in program Kmečke zveze, ter so vsi navzoči sklenili, da se pridružijo tej prepotrebni stanovski organizaciji. Izvoljeni odbor nam jamči, da bo krajevna Kmečka zveza doprinesla svoj del k zboljšanju gospodarskega po-

ložaja našega kmeta in k uresničenju njegovih zahtev po enakopravnosti z drugimi stanovi. Da se bodo te naše želje uresničile, je odvisno od nas kmetov samih, kateri naj s svojim sodelovanjem pokažejo, da so vedajo resnosti položaja in potrebe stanovske organizacije. — Kmetje iz Št. Janža! Zavedajte se, da ste tudi vi del tistega mogočnega stebra, ki drži pokoncu našo lepo državo, zato pristopajte vsi v Kmečko zvezo, da si boste potem nje priborili položaj, ki vam kot najštevilnejšemu stanu pripada.

Tržna poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 10. oktobra so pripeljali 48 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—11 Din, slanina 14—15. Kmetje so pripeljali 1 voz sena 38, 3 otave 30—32, 22 krompirja 0.75—1, 2 čebule 1—2 Din. Česen 3—5, zelje 0.50—3, kisló zelje 3, kumarce 0.50—2. Jabolke 3—5, hruške 3—6, slive 4, breskve 4—8, grozdje 4—8, celi orehi 10—12, luščeni 28, kostanj 4. Na trgu je bilo 7 vreč pšenice 1.25—1.50, 5 rži 1.25, 4 ječmena 1—1.25, 8 koruze 1.25, 7 ovsa 0.75—1, 6 prosa 1.25, 8 ajde 1, 12 fižola 2—3. Smetana 8—10, mleko 1.50—2, sirovó maslo 20, čajno 26—28, jajca 0.50—1. Prinesli so 62 kokoši 15—25, 814 piščancev 18—50, 12 gosi 30—40, 27 puranov 30—50, 38 rac 12—18, 26 kuncev 5—25 Din.

Živinski sejem v Ptujju. Na sejem dne 6. t. m. je bilo prignanih 37 volov, 206 krav, 13 bikov, 32 juncev, 53 telic, 7 telet, 19 konj, 43 kobil, 8 žrebet, skupaj 418 glav. Od teh so prodali 218 komadov in sicer 22 volov po 3—4.25 Din za 1 kg, 109 krav po 2.10—3.75 Din, 8 bikov po 2.70—3.75, 10 juncev po 2.75—3.25, 34 telic po 3.25—4 Din, 4 teleta po 4—4.50, 28 konj po 300—3500 Din komad, in 3 žrebete po 800—1500 Din komad. — Dne 7. t. m. je bilo prignanih 78 svinj in 8 prascev, skupaj 86 komadov. Prodali so 46 komadov. Cene so bile naslednje: pršutarji 6—6.50, debele svinje 6.75—7 in plemenske 5.50—5.75 Din za 1 kg.

Mesne cene v Mariboru so sledeče: Volovsko meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—10 Din, meso bikov, krav in telic 5—8 Din, telečje meso I. vrste 12—14 Din, II. vrste 10—12 Din, svinjina 10—14 Din.